

Слабоуз В.В.

Теоретичні та історичні передумови дослідження проблеми лексичного значення власних назв

Слабоуз Вікторія Василівна, старший викладач кафедри іноземних мов
Державний Вищий Навчальний Заклад «Донбаський Державний Педагогічний Університет»
м. Слов'янськ, Україна

Анотація. У статті розглянуто пріоритетні ідеї щодо теоретичних та історичних передумов дослідження проблеми лексичного значення власних назв. Надано докладний аналіз поглядів учених різних напрямків і зроблено висновок, що оніми мають як мовне, так і мовленнєве значення.

Ключові слова: власна назва, лексичне значення, онім, мова, мовлення, десигнат, денотативний, конотативний

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Власні назви (ВН), що утворюють у мові вагомий пласт лексики, привертають увагу вчених з найдавніших часів. Неослабний інтерес філософів, лінгвістів, логіків, психологів та представників інших наук цілком зрозумілий: оніми – це засіб задоволення фундаментальної комунікативної потреби ідентифікації конкретної особи, місця, предмета, тварини, рослини серед великої кількості їм подібних.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Ідентифікуюча функція онімів зумовлює історично максимально відкритий характер системи, що виявляється в її постійному поповненні новоствореними іменами. Отже, ми можемо зазначити, що питання про значення власних назв є дискусійним і водночас актуальним.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є огляд й аналіз точок зору вчених різних напрямків щодо питання про значення власних назв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми, виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. Одностайно визнаючи за визначальну відмітну ознаку онімів індивідуалізуючу функцію, вчені, тим не менше, висловлюють різноманітні судження щодо мовного статусу онімів: у науці все ще продовжується полеміка між прихильниками концепції асимантичності онімів (Дж.Ст. Мілль, А. Нурен, А. Гардінер, О. Функе, Ж. Вандрієс, Дж. Хьюсон, А. А. Реформаторський, О.С. Ахманова, О.М. Галкіна-Федорук, В.І. Безруков, Н.Д. Арутюнова, Л. Ельмелєв, З.Г. Ісаєва), їхніми опонентами, які наділяють оніми більш багатим, у порівнянні із загальними назвами, значенням (Х. Джозеф, О. Есперсен, Х. Серенсен, М. Бреаль, Є. Курилович, Г. Фреге, Б. Рассел), дослідниками, які пропонують компромісне вирішення проблеми – визнання наявності в онімів мовленнєвого значення при відсутності мовного значення (Л. Вейсгербер, В.І. Болотов, М.В. Нікітін, Б.І. Косовський, Є.Б. Шерешевська, Л.І. Василевська, А.В. Суперанська, Дж. Серл, Д.І. Руденко), і мовознавцями, які розвивають тезу про повноправний, хоча й специфічний, мовний статус ВН (С.Д. Кацнельсон, В.А. Ніконов, Н.Г. Комлев, Л.П. Ступін, Л.А. Булаховський, Ю.А. Карпенко, Д.І. Єрмолович, Є.С. Отін, В.М. Калінкін, Р.Я. Шапіро, О.І. Фоякова).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових резуль-

татів. На формування поглядів прибічників першого напрямку значний вплив здійснили ідеї Дж.Ст. Мілля про значення й використання іменників. Відкинувши постулати ранніх логічних систем (особливо системи Локка), і, сприйнявши ідеї Гоббса, Міль став на шлях денотативної семантики і запропонував тлумачити іменники як імена позначуваних ними предметів. Вважаючи, що співвідношення значення і позначення, яке є неоднаковим для імен різних класів, своїм корінням сягає самої природи мови, він вважав основою диференціації лексикона протиставлення конотації і денотації: імена конотативні (загальні) мають, на думку Мілля, певний понятійний зміст (концепт, сигніфікат) і при цьому денотують (позначають) предмети дійсності (інакше кажучи, такі слова/імена при вказуванні на предмети одночасно дають про них деяку інформацію), у той час як неконотативні імена (власні імена), виступаючи виключно денотативними одиницями, називають предмети без імплікації їм атрибутів [10, с. 23].

Розвиток ідей, висловлених Міллем, у ХХ столітті отримав логічне завершення в теорії жорстких десигнатів (каузальної теорії) С. Кріпке. Роль базисного протиставлення в теоретичних побудовах Кріпке виконує опозиція жорстких/нежорстких десигнатів. За визначенням, жорсткий десигнат уявляє собою термін, який позначає один і той же об'єкт у всіх можливих світах. Нежорсткий десигнат може змінюватися відповідно до обставин, що змінюються [2, с. 351-353].

Усі ВН Кріпке зараховує до класу жорстких десигнатів на тій підставі, що вони начебто використовуються людиною для позначення певного об'єкта у всіх, навіть у контрфактичних ситуаціях. Для більш повного розкриття мовної природи онімів Кріпке розглядає їх в рамках теорії тотожностей. Основний постулат теорії тотожностей у його інтерпретації проголошує, що тотожність об'єктів, яка емпіристичною традицією вважається випадковою, не є такою, якщо об'єкти поіменовані жорсткими десигнатами [2, с. 346].

Тлумачення ВН як жорстких десигнатів, яке дав Кріпке, органічно узгоджується із запропонованим ним описом механізму референції. Невипадково Кріпке зазначає, що референція здійснюється без будь-якої опори на знання істотних властивостей об'єктів, а виключно внаслідок установлення й збереження „причинного ланцюга”, який іде від першого використання імені (так званої „ситуації хрещення об'єкта”) до всіх наступних використань, причому поява і закріплення референції відбувається в ситуаціях „хрещення” на основі упізнання людиною якої-небудь випадкової, а не істотної, ознаки позначуваного об'єкта

Ідеї Мілля та Кріпке знайшли численних прибічників як у зарубіжній, так і у вітчизняній лінгвістиці. Так, саме теза Мілля про відсутність у ВН лексичного значення покладена в основу теорії етикеток О. Функе, згідно якої ВН характеризуються як особливі мітки, що служать, подібно до ярликів або порядкових номерів на книгах у бібліотеці, для мисленого розрізнення індивідуумів. Підкреслюючи розрізняльну функцію ВН, Функе відзначає, що іменні етикетки приклеюються до індивідуальних об'єктів свідомоти, але питання про те, яким чином у свідомоті людини виникає зв'язок між іменем-етикеткою та потрібною особою, ним не розглядається [9, с. 77-79].

Міллівського трактування власних імен як „неконотуючих міток”, що виконують у мові лише функцію називання, сягає широко відома концепція „розрізняльної сили звука” А. Гардинера. „Власна назва, – пише А. Гарднер, – це слово або група слів, специфічним призначенням яких визнається ототожнення і які виконують або мають тенденцію виконувати це призначення виключно через розрізняльний звук, незалежно від будь-якого значення, приналежного цьому звукові з самого початку або набутого ним у результаті асоціації з об'єктом або об'єктами, ототожненими через цей звук” [8, с. 73].

У цілому можна зробити висновок, що незважаючи на здійснену Гардинером спробу відмежуватися від деяких теоретичних постулатів Мілля (зокрема, Гарднер відкидає тезу Мілля про змістовну виключність власних імен і заперечує правомірність абсолютизації їх сингулярності), його концепція „розрізняльної сили звука” не вийшла за межі міллівської логічної доктрини.

У процесі аналізу лінгвістичних робіт, виконаних з позицій логіко-філософської школи Мілля-Кріпке, привертає до себе увагу той факт, що їх автори зумовляють постульовану ними відсутність у ВН лексичного значення її нездатністю виражати поняття. Напр., датський лінгвіст В.Брендаль вважає, що понятійність оніма наближається до нуля і на цій підставі визначає його як знак неописаного об'єкта, тобто як знак, який називає, але не описує [7, с. 72-73]. О.М. Галкіна-Федорук прямо вказує, що „власні імена не містять в собі ні поняття, ні значення, вони є тільки розрізняльним знаком” [1, с. 53]. Аналогічно семантику власних імен трактує А.А. Реформаторський: „Загальна властивість усіх власних імен полягає в тому, що вони...ніяких понять не виражають. Власні імена гіпертрофовано номінативні...” [4, с. 39]. Як виключно розрізняльний, такий, що не має лексичного значення, мовний знак ВН представлено у роботах Ж. Вандрієса, П. Кристоферсена, К.А. Левковської, А.А. Уфімцевої, З. Вендлера, Ю.С. Маслова, Ю.С. Степанова, Н.Д. Арутюнової.

Не заглиблюючись до нюансів теоретичних розходжень, які є серед прибічників концепції асемантичності власних імен, відзначимо, що в цілому їх об'єднує визнання таких положень: а) в основі розмежування імен загальних та власних лежить жорстке протиставлення двох мовних функцій – денотативної (ідентифікуючої) та семасіологічної (класифікуючої); б) функціональна специфіка власних назв знаходить вираження в їхній гіпертрофованій номінативності

(денотативності); в) спеціалізація власних назв у денотативній функції є наслідком їхньої семантичної різноманітності, яке полягає у відсутності в них лексичного значення.

Як відомо, в історії науки теорія Дж.Ст. Мілля розпочала широку дискусію з проблем „денотативної семантики” імен, у ході якої до власних імен було вироблено інший, протилежний міллівському, підхід. Опонентом Дж.Ст. Мілля виступив його сучасник англійський логік Х. Джозеф, але основи цього напрямку у трактовці семантичної специфіки власних імен були закладені ще філософами-стоїками, які вперше висловили думку про те, що **ВН має більш багате значення**, ніж назва загальна [12, с. 72].

На відміну від Мілля, Джозеф стверджував, що для ВН важливе не загальне, а часткове, і виводив значення ВН з позначуваного нею об'єкта. Відкидаючи положення Мілля про нездатність ВН конотувати, Джозеф порівнював їх з мітками, підкреслюючи при цьому, що мітка, яка спрямовує нашу думку на індивід, не може не мати значення. Показуючи, що ВН має більше значення, ніж назва загальна, він зіставляв фрази „Людина за бортом!” та „Палітур за бортом!” (супутник Енея) [7, с. 59-60].

У ХХ столітті логічна дискусія про значення ВН вступила до нового етапу. У цей час увагу вчених привернуло положення Мілля про асиметричний дуалізм загальних назв: у логіко-філософських працях явище асиметричного дуалізму, яке найбільш явно виявило себе в конкретних судженнях, стало розглядатися як джерело порушення дії лексичних законів. Одним із перших спробу подолати логічні невідповідності, які створюються положенням про семантичний дуалізм, здійснив Б.Расел. В основі створеної ним теорії дескрипцій лежить філософська гіпотеза про існування двох принципово різних типів знання – знання за знайомством і знання за описом. Знання за знайомством відповідають так звані „логічні власні імена”, а знання за описом звичайні власні імена. Звертаючись до „логічно власних” імен, Расел суворо слідує за Міллем: „логічно власні” імена просто відсилають до безпосередньо знайомих об'єктів. Що стосується звичайних власних імен, то вони уявляють собою, за Раселом, приховані певні дескрипції. Оскільки Расел зараховує, у свою чергу, певні дескрипції до прихованих символів, він вважає, що дескрипції самі по собі смислу не мають і не можуть забезпечити успішну референцію. Тому, згідно Раселу, „уявні власні назви”, тобто згорнуті певні дескрипції, відсилають саме до того об'єкта, який задовольняє дескрипцію” [3, с. 48-53].

Теорія дескрипцій була підтримана Г. Фреге: як і Расел, він прийшов до висновку, що різні носії мови звичайно використовують власну назву в різних смислах, хоча і з тією ж референцією, при цьому відмінності у властивостях, які можуть асоціюватися з іменами, породжують різні ідіолекти. Таким чином, у теорії Фреге-Расела звичайні власні назви представлені як ідіолектні одиниці, смисл яких залежить від пов'язаних з ними індивідуальних „ідентифікуючих дескрипцій”, а не від єдиного смислу, який визнає все суспільство.

Учення Х. Джозефа, Г. Фреге, Б. Расела послужили логіко-філософською базою для створення лінгвістичної теорії „більшого значення” власної назви, у рам-

ках якої власні назви характеризуються перенавантаженістю конкретним семантичним змістом. Детальну розробку і закінчене оформлення ця теорія отримала у працях Г. Суйта, О. Есперсена, Х. Серенсена.

На відміну від послідовників Мілля та Кріпке, прибічники концепції „великого значення” власної назви аналізують не мовне, а мовленнєве значення імені. Визначальним фактором для встановлення значення власної назви вони пропонують вважати контекст. Велика увага вивченню питання про контекстуальну залежність значення власних імен приділена в працях Х. Серенса. Розглядаючи власну назву у світлі соціо-лінгвістичної теорії мовного знака Х. Серенсен вказує, що з точки зору довільності/мимовільності між назвами власними та загальними немає ніякої різниці, оскільки у будь-якому випадку відношення між позначуваним і значенням уявляють собою умовний рефлекс, який може бути „перезумовлений” [12, с. 33-34]. Виходячи із цього посилання, Серенсен ототожнює значення мовного знака (як загальної назви, так і власної) з інформациєю, що він передає, але при цьому вказує, що для виявлення своєрідності власної назви, яка полягає в її здатності позначати індивідуальність.

Неважко побачити, що запропоноване Х. Серенсеном тлумачення знакової специфіки власного імені виявляє очевидну схожість його теоретичної позиції з позицією Б. Расела. Б. Расел розглядає певні дескрипції (аналогі власних назв) як особливі комплекси існування, що складаються з просторово-часових точок-моментів, які відображають специфічні риси відповідних відрізків дійсності [3, с. 336]. Обидва вчені, і Расел, і Серенсен, зводять значення власної назви до інформації, що міститься в ній, перетворюючи тим самим власну назву з мовного знака у своєрідну персоналію. У той же час не можна не відзначити, що, на відміну від Расела, Серенсен зумів більш чітко визначити специфічні властивості власних назв, звернувши увагу на те, що звичайні власні назви і конотують як описові фрази, і вказують на об’єкти як „логічно власні” назви [12, с. 54-56].

Розглядаючи теоретичні основи „мовленнєвого” підходу до знакової специфіки власних назв, варто відзначити, що переміщення акценту у вивченні власних назв на поглиблений аналіз їхньої мовленнєвої семантики сприяло включенню у зміст наукових дискусій таких питань як критерії розмежування імені та дескрипції, обґрунтованість протиставлення „логічно власних” назв та звичайних назв загальних, правомірність тлумачення звичайних власних назв як згорнутих певних дескрипцій, розмежування значення та використання. Оскільки в ході обговорення цих питань було показано, що неправомірне ототожнення значення та використання зумовлює неспроможність дескриптивного тлумачення значення власних імен, у науці активізувався пошук компромісних рішень проблеми знакової специфіки власних назв, що переслідують мету пом’якшення полярності мовного мовленнєвого підходів, які взаємовиключають один одного. У результаті у трактовці значення власної назви склався третій (елективний) напрямок, прихильники якого в одних випадках розділяють думку прибічників концепції асемантичності власних назв, а в інших

випадках – стають на позиції тих, хто розвиває теорію „семантичної перевантаженості” власних назв.

У зв’язку з цим не можна не підкреслити, що становленню цього напрямку у тлумаченні знакової своєрідності власних назв немало сприяв процес загальної прагматизації теорії референції, у результаті якого в фокус уваги дослідників потрапили такі фактори, як залежність акта референції від комунікативних намірів мовця, здатність адресата розпізнати ці наміри, а також залежність адекватного сприйняття повідомлення адресатом від усвідомлення ним способу уявлення предмета мовцем. Таким чином, саме у процесі еволюції теорії референції були створені необхідні передумови для „компромісних” логіко-філософських і лінгвістичних концепцій власних назв, у рамках яких власні назви постають як свого роду „напівжорсткі десигнати”.

Відмова від безумовного зарахування власних назв або до жорстких десигнатів, або до згорнутих певних дескрипцій виразно прозвучала у працях Дж. Серля, який, не виносячи остаточного вердикту жодній із двох теорій, що виступають суперниками, у той же час продемонстрував, з одного боку, їхню обмеженість, а з іншого боку – прийнятність, для певних умов, кожної з них.

Поставивши питання про те, чи мають власні назви значення (sense), Дж. Серл уточнює, що відповідь на нього можна отримати, якщо зіставити способи ідентифікації одиничних об’єктів, що лежать в основі розмежування власних імен і певних дескрипцій. Для аналізу ідентифікуючого потенціалу власних назв та певних дескрипцій Дж. Серл використовує принцип ідентифікації, згідно якому успішна референція до певного об’єкта здійснюється тільки в тому випадку, якщо вираження уявляє собою ідентифікуючу дескрипцію або якщо мовець, за першою вимогою, виявляється здатним пред’явити таку дескрипцію [11].

Цікавою спробою з точки зору визначення способу раціонального поєднання положень каузальної теорії Кріпке та теорії дескрипцій Расела є робота Д.І. Руденко. Вказуючи на принципову конструктивність теорії жорстких десигнатів для аналізу власних назв (мається на увазі теза Кріпке про ототожнення референта власної назви за випадковими ознаками), Руденко одночасно відзначає її обмежений характер, що виявляється в абсолютизації матеріальної, формальної, тотожності. Усвідомлення необхідності конструювання теорії власних назв у тісному зв’язку з проблемою гносеологічної тотожності (тобто тотожності у межах якогось класу), а також ознаки правомірності тлумачення власних назв як аналогів певних дескрипцій, що кваліфікують просторово-часові параметри об’єктів, повинно привести дослідника, на думку Руденко, до висновку про доцільність суміщення концепту жорстких десигнатів з трактуванням власних назв через поняття свідомого комунікативного наміру або через поняття прихованих дескрипцій. Умовою такого суміщення він вважає врахування особливого характеру подібних дескрипцій, який дозволяє їм забезпечувати найменування, але не забезпечує логічно бездоганне виділення іменованого об’єкта з універсума, його повну унікальність, яка значно залежить від пізнавальних установок та можливостей конкретного носія мо-

ви. Тому значення власних імен Руденко ототожнює з ідентифікуючими дескрипціями, що використовуються у кросвордах, підкреслюючи загальну націленість власних назв не на мову у вузькому розумінні, а на мовлення [5, с. 25-26].

Яскравим відображенням логіко-філософських „компромісних” рішень проблеми знакової специфіки власних назв у лінгвістиці можна вважати теорію „прагматичного значення” власної назви. Представники прагматичної течії вважають, що примирити судження з питання про значення власної назви, які взаємовиключають одне одного, можливо, якщо прийняти за вихідну теоретичне посилення про необхідність проводити принципове розмежування між двома видами значення: логіко-семантичним (концептуальним) та прагматичним (асоціативним). При цьому концептуальне значення, первісне та об’єктивне за природою, розглядається ними як внутрішньо належне мовній одиниці, а прагматичне значення, другорядне, що відрізняється суб’єктивністю та нестабільністю, виводиться за межі мовної системи. У контексті викладеного розуміння значення власні назви постають як мовні одиниці, що не мають (внаслідок їхньої нездатності позначати референти, що належать до одного класу) концептуального значення, але мають (внаслідок відображення ними в кожному окремому випадку властивостей окремого референта, які пізнали комуніканти) прагматичне значення.

Прибічники „компромісного” підходу до трактування значення власної назви стверджують, що для власних назв актуальним є співвідношення „словоріч”, тому, зводячи мовне значення оніма до потенційної вірогідності бути використаним для іменування, вони зосереджують свою увагу на аналізі його денотативного (енциклопедичного) значення, особливо підкреслюючи соціальний характер останнього. У цьому відношенні характерним є зауваження А. Соломоніка: розглядаючи проблему співвідношення конотативної та денотативної функцій слова з типом його значення, А. Соломонік пише, що значення слів виявляються як у конотації, так і в денотації, але вони є значеннями різних типів. [6, с. 252-253].

Абсолютизація індивідуалізуючої семантики актуалізованої власної назви в кінцевому результаті привела до повної заміни поняття „значення” поняттям „інформація”, що знайшло, зокрема, відображення у відкритому заклику вивчати не семантику, а інформацію власної назви.

Зіставлення полярних („мовного” та „мовленнєвого”) напрямків у трактуванні знакової специфіки власної назви показує, що обидва напрямки демонструють лише зовнішню контрастність, виявляючи при ближчому розгляді єдину глибинну основу – заперечення знакової природи власної назви. Але якщо у першому випадку власним назвам відмовляють у наявності лексичного значення прямо, то у другому – завуальовано, через обтяження їхнього значення конкретним образом позначуваної особи. Справді, неважко побачити, що заперечення наявності у власної

назви узагальненої семантики, а також змішування понять „мовне значення” та „інформація” означає штучне перетворення власних назв або у незначущі мітки-етикетки, або у своєрідні ярлики, що є пустими в мовній системі і наповнюються конкретним мовленнєвим смислом при актуалізації в мовленні. Тим часом відомо, що, згідно діалектичного розуміння мовних знаків, тільки ті знаки є знаками мови, які мають узагальнений характер і відносну стійкість – властивості, що забезпечують функціонування мови як засобу спілкування. У світлі сказаного стає ясним, що і „компромісні” рішення проблеми знаковості власних назв представляють собою, по суті, чергову спробу формулювання з позицій „мовленнєвого” підходу старої невирішеної проблеми в нових термінах.

Відзначаючи недоліки розглянутих вище підходів до проблеми знакової специфіки онімів, ми вважаємо необхідним підкреслити, що акцентування їхньої односторонності зовсім не передбачає заперечення тієї позитивної ролі, яку вони відіграли в становленні і розвитку теорії ономастики: саме в результаті їх зіставного вивчення у лінгвістиці було зроблено висновок про необхідність дослідження ономастичних одиниць в їх цілісності, з урахуванням, з одного боку, протиставлення, з іншого боку, єдності мови та мовлення.

З позицій діалектичної теорії пізнання власні назви розглядаються Л.М. Щетиніним, Н.Ф. Іртенєвою, С.Д. Кацнельсоном, В.А. Никоновим, Н.Г. Комлевим, Є.С. Отіним, Л.П. Ступіним, В.Д. Бондалетовим, Л.А. Булаховським, Ю.А. Карпенко, В.М. Калінкіним, Е. Курилович та іншими вченими. Визнаючи, що значення онімів як одиниць мови є таким же складним і діалектичним, як і значення загальних назв, прибічники „мовно-мовленнєвого” підходу до вивчення власних назв підкреслюють, що якісна своєрідність семантичних компонентів у власних назвах зумовлює їхню мовно-мовленнєву специфіку і об’єднує їх в особливу підсистему в межах загальної лексико-семантичної системи мови.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Незважаючи на те, що деякі положення, висунуті в рамках цього напрямку у трактуванні значення власної назви, уявляються дуже суперечливими, підсумкові висновки лінгвістів відповідають діалектичному розумінню співвідношення загального та одиничного в слові і можуть бути підсумовані таким чином: а) оніми мають як мовне, так і мовленнєве значення; б) мовне значення онімів відрізняється бідним змістом і великим об’ємом внаслідок незначного набору класоутворюючих сем; в) актуалізація особливого, індивідуалізуючого, компонента значення зумовлює варіативність мовленнєвого значення оніма.

Обґрунтованість цих висновків підтверджується сучасною розробкою широкого кола питань номінації, а також розповсюдженням досягнень теорії референції на власні назви.

ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Галкина-Федорук Е.М. Слово и понятие [Текст] / Е.М. Галкина-Федорук. – М.: Учпедгиз, 1956. – 54 с.
Galkina-Fedoruk Ye.M. Slovo y ponyatiye [Word and Concept] / Ye.M. Galkina-Fedoruk. – M.: Uchpedgiz, 1956. – 54 s.
2. Крипке С. Тождество и необходимость // Новое в зарубежной лингвистике / С. Крипке. – М., 1982. – Вып. XIII. – С. 340-376.
Kripke S. Tozhdestvo i neobkhodimost' [Identity and Necessity] // Novoye v zarubezhnoy lingvistike / S. Kripke. – M., 1982. – Вып. XIII. – S. 340-376.
3. Рассел Б. Человеческое познание. Его сферы и границы [Текст] / Б. Рассел. – М.: Изд-во иностр. лит., 1957. – 555 с.
Rassel B. Chelovecheskoye poznaniye. Yego sfery i granitsy [Human Cognition. Its Scope and Limits] / B. Rassel. – M.: Izd-vo inostr. lit., 1957. – 555 s.
4. Реформатский А.А. Введение в языкознание [Текст] / А.А. Реформатский. – М.: Учпедгиз, 1960. – 431 с.
Reformatskiy A. A. Vvedeniye v yazykoznanie [Introduction to Linguistics] / A. A. Reformatskiy. – M.: Uchpedgiz, 1960. – 431 s.
5. Руденко Д.И. Имена естественных классов, собственные имена и имена номинальных классов в семантике естественного языка // Известия АН СССР. Серия литературы и языка / Д.И. Руденко. – 1987. – Т. 46. – № 1. – С. 20-35.
Rudenko D.I. Imena yestestvennykh klassov, sobstvennyye imena i imena nominal'nykh klassov v semantike yestestvennogo yazyka [Names of Natural Classes, Proper Names and Names of the Nominal Classes in Semantics of Natural Language] // Izvestiya AN SSSR. Seriya literatury i yazyka / D.I. Rudenko. – 1987. – T. 46. – № 1. – S. 20-35.
6. Соломоник А. Семиотика и лингвистика [Текст] / А. Соломоник. – М.: Молодая гвардия, 1955. – 352 с.
Solomonik A. Semiotika i lingvistika [Semiotics and Linguistics] / A. Solomonik. – M.: Molodaya gvardiya, 1955. – 352 s.
7. Суперанская А.В. Общая теория имени собственного [Текст] / А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1973. – 367 с.
Superanskaya A. V. Obshchaya teoriya imeni sobstvennogo [General Theory of the Proper Name] / A. V. Superanskaya. – M.: Nauka, 1973. – 367 s.
8. Gardiner A. The Theory of Proper Names [Text] / A. Gardiner. – London; New York; Toronto; Oxford Univ. Press, 1954. – 76 p.
Gardiner A. The Theory of Proper Names [Text] / A. Gardiner. – London; New York; Toronto; Oxford Univ. Press, 1954. – 76 p.
9. Funke O. Zur Definition des Begriffes „Eigennamen“ / Probleme der Englischen Sprache und Kultur. Festschrift Johannes Hoops, zum 60. Geburtstag überreicht von Freunden und Kollegen / O. Funke. – Heidelberg: Winter, 1925. – S. 72-79.
Funke O. Zur Definition des Begriffes „Eigennamen“ / Probleme der Englischen Sprache und Kultur. Festschrift Johannes Hoops, zum 60. Geburtstag überreicht von Freunden und Kollegen / O. Funke. – Heidelberg: Winter, 1925. – S. 72-79.
10. Mill J. St. A System of Logic, Rationative and Inductive. Being a Connected View of the Principles of Scientific Investigation / J. St. Mill. – New York: Harper and Brothers, 1864. – 600 p.
Mill J. St. A System of Logic, Rationative and Inductive. Being a Connected View of the Principles of Scientific Investigation / J. St. Mill. – New York: Harper and Brothers, 1864. – 600 p.
11. Searle J.R. The Problem of Proper Names // Semantics (An interdisciplinary reader in philosophy, linguistics and psychology) / J. R. Searle. – Cambridge: Univ. of Colgary, 1971. – P. 134-141.
Searle J.R. The Problem of Proper Names // Semantics (An interdisciplinary reader in philosophy, linguistics and psychology) / J. R. Searle. – Cambridge: Univ. of Colgary, 1971. – P. 134-141.
12. Sørensen H.S. The Meaning of Proper Names with a Definiens Formula for Proper Names in Modern English / H.S. Sørensen. – Copenhagen: Gad, 1963. – 117 p.
Sørensen H.S. The Meaning of Proper Names with a Definiens Formula for Proper Names in Modern English / H. S. Sørensen. – Copenhagen: Gad, 1963. – 117 p.

Slabouz V.V.

Theoretical and historical premises of the research of the problem of lexical meaning of proper names

Abstract. In the article there are viewed the priority ideas concerning the theoretical and historic premises of the investigation of the lexical meaning of proper names. There is given the detailed analysis of the viewpoints of the scientists of the different schools, and there is made the conclusion that proper names have both the language and speech meanings.

Keywords: proper name, lexical meaning, onyme, language, speech, designator, denotative, connotative

Слабуз В.В.

Теоретические и исторические предпосылки исследования проблемы лексического значения собственных имен

Аннотация. В статье рассмотрены приоритетные идеи теоретических и исторических предпосылок исследования проблемы лексического значения имен собственных. Представлен детальный анализ точек зрения ученых разных направлений и сделан вывод о том, что они имеют как языковое, так и речевое значение.

Ключевые слова: имя собственное, лексическое значение, оним, язык, речь, десигнат, денотативный, коннотативный